

Shooting

تیراندازی با تفنگ

مهدی زارعی

از زمانی که انسان در جنگ‌ها شرکت کرد، همواره به فکر ساختن وسیله‌ای بود تا از فاصله دور دشمن را از پای درآورد. آنچه جنگجویان را به آرزویشان رساند، ماده‌ای به نام «باروت» بود که حدود هزار سال قبل در چین ساخته شد. در دوران سلسله سونگ (۱۲۷۹-۹۶۰ م) استفاده از ترکیبات آتش‌زا کاملاً متداول شد. در ابتدای قرن چهاردهم میلادی، نخستین توپ جنگی ساخته شد. در اواخر این قرن، توپ‌هایی کوچک به نام توپ دستی ساخته شدند و تا اواسط قرن پانزدهم به اسلحه‌های کوچک‌تر تبدیل شدند و نخستین تفنگ‌ها ساخته شد. قدیمی‌ترین تفنگ موجود به «ماکسی میلیان» آلمانی تعلق دارد که در سال‌های ۱۴۹۲ تا ۱۵۰۸ امپراطور بوده است. پس از آن تفنگ‌ها به مهم‌ترین وسیله در جنگ‌ها تبدیل شدند. نخستین مسابقات تیراندازی نیز بین نظامیان برگزار شد؛ زیرا آنان مایل بودند مهارت خود را با هم‌زمانشان مقایسه کنند. این مسابقات از دومین دوره المپیک تا امروز جزئی از بازی‌ها بوده است.

اصطلاحات تخصصی

کالیبر: به قطر داخلی لوله در تفنگ‌های گلوله‌ای می‌گویند که برحسب میلی‌متر یا اینچ بیان می‌شود. عدد کالیبر فقط به قطر لوله تفنگ اشاره نمی‌کند؛ بلکه اندازه فشنگ مخصوص آن لوله را نیز مشخص می‌کند.

نمره: به قطر داخلی لوله در تفنگ‌های ساچمه‌ای می‌گویند. «نمره» واحد خاصی ندارد و با اعدادی چون ۱۰، ۱۲، ۱۶، ۲۰، ۲۸ و ۴۱ نشان داده می‌شود. هرچه قطر داخلی لوله بزرگ‌تر باشد، نمره آن کوچک‌تر می‌شود.

سلاح خفیف: سلاح‌هایی هستند که کالیبر آنها کوچک‌تر از شش میلی‌متر است و برای تمرین تیراندازی به کار می‌روند.

سلاح نیمه خودکار: پس از کشیدن دسته (اهرم) کنار لوله، نیازی نیست اهرم را دوباره به جلو فشار دهیم بلکه با همان کشیدن ابتدایی، فشنگ داخل لوله قرار می‌گیرد.

خودکار: در این تفنگ‌ها با یک‌بار فشاردادن ماشه، بیش از یک گلوله شلیک می‌شود.

تفنگ بادی: نوعی از تفنگ‌های

ساچمه‌ای که در آنها، ساچمه سربی درون لوله با استفاده از هوای فشرده شلیک می‌شود.

مسابقات تیراندازی

در رقابت تیراندازی با تفنگ از سه نوع اسلحه (تپانچه، تفنگ و تفنگ شکاری) استفاده می‌شود. مسابقات تیراندازی با تفنگ و تفنگ شکاری ممکن است به‌صورت ایستاده برگزار شوند یا اینکه شرکت‌کنندگان در حالت درازکش یا به زانو اقدام به شلیک کنند.

گاه‌شمار

۱۹۰۰

در دومین دوره بازی‌های المپیک، تیراندازی در برنامه بازی‌ها قرار گرفت. آن سال، رقابت‌های تیراندازی در قالب ده مسابقه برگزار شد.

۱۹۵۸

در سومین دوره بازی‌های آسیایی (توکیو - ژاپن)، تیراندازی با تفنگ در برنامه بازی‌ها قرار گرفت. در این بازی‌ها تیراندازان ژاپنی همه مدال‌های طلا را به خود اختصاص دادند.

۱۹۶۶

اولین دوره مسابقات قهرمانی اروپا با حضور هشتاد تیرانداز از هجده کشور در «ویس بادن» آلمان برگزار شد. در این رقابت‌ها سوئیس با ۱۵۳۲ امتیاز در قسمت تیمی به مقام قهرمانی رسید.

۱۹۷۰

نخستین دوره مسابقات تیراندازی قهرمانی جهان در «فونیکس» ایالت آریزونا (ایالات متحده) برگزار شد. در این رقابت‌ها ۹۳ تیرانداز از بیست کشور حضور داشتند که در پایان، تیم آلمان با ۱۵۱۲ امتیاز قهرمان بخش تیمی شد و «کاسترمان» از این کشور با ۳۸۷ امتیاز در بخش انفرادی به قهرمانی رسید.

۱۹۸۱

تعداد تیرهای هر تیرانداز برای شلیک از چهل به شصت عدد افزایش یافت.

انواع تیراندازی با تپانچه

- **تیراندازی با تپانچه بادی (Air pistol):** ورزشکار از فاصله ده متری شصت گلوله شلیک می‌کند.
- **تیراندازی با تپانچه آزاد (Free pistol):** تیرانداز از فاصله پنجاه متری شصت گلوله شلیک می‌کند.
- **تیراندازی با تپانچه سریع انفجار یا شلیک پی‌پی (Rapid fire pistol):** تیرانداز از مسافت ۲۵ متری شصت گلوله شلیک می‌کند.

نحوه تیراندازی با تپانچه

پیش روی تیرانداز و در هدف مستطیل‌شکل، دایره‌ای با دو رنگ سیاه و سفید وجود دارد که به ده حلقه تودرتو (با مرکز مشترک) تقسیم شده است. امتیاز این حلقه‌ها به ترتیب از بیرون به داخل و از یک تا ده افزایش می‌یابد؛ شلیک کردن به حلقه مرکزی ده امتیاز و بزرگ‌ترین حلقه فقط یک امتیاز دارد. حلقه‌های داخلی سیاه‌رنگ و حلقه‌های بیرونی سفیدرنگ‌اند.

تیراندازی به اهداف متحرک

در تیراندازی تراب و اسکیت، تیرانداز با تفنگ دو لول شکاری و کالیبر هفت خود در فاصله‌ای معین از هدف قرار می‌گیرد. در این هنگام، بشقاب‌ی نارنجی‌رنگ به وسیله ماشین پرتاب هدف به آسمان پرتاب می‌شود. این بشقاب‌ها از موادی نرم ساخته شده‌اند و پس از برخورد گلوله به آسانی از هم می‌پاشند. تیرانداز باید پیش از افتادن هدف به زمین به آن شلیک کند. طول این بشقاب‌ها یازده سانتی‌متر است. در تراب، تیرانداز می‌تواند دوبار به‌سوی هر بشقاب شلیک کند، اما در تراب دوپل در هر نوبت دو بشقاب به هوا پرتاب می‌شود و تیرانداز به هر بشقاب یک‌بار حق شلیک دارد. اسکیت نوعی تیراندازی است که در آن هدف‌های پرتابی از جنس سفال هستند. در رقابت‌های اسکیت، هدف‌ها به‌صورت ضربدری از دو اتاقک در سمت راست و چپ تیرانداز پرتاب می‌شوند.

تیراندازی در ایران

پیش از اینکه ایران برای نخستین‌بار در مسابقات المپیک حاضر شود، کمیته بین‌المللی المپیک دستور داد فدراسیون‌هایی که می‌خواهند در المپیک شرکت کنند، باید عضو فدراسیون جهانی رشته موردنظر باشند. به این ترتیب، در سال ۱۳۲۶ فدراسیون تیراندازی ایران عضو فدراسیون جهانی تیراندازی با تفنگ شد. محمود سخایی، صمد ملازال و فرهنگ خسروپناه اولین نمایندگان بین‌المللی ایران در این رشته بودند که در المپیک ۱۹۴۸ لندن حضور یافتند. با میزبانی ایران در بازی‌های آسیایی (۱۹۷۴) تیراندازی نیز به برنامه بازی‌ها اضافه شد و ایران صاحب یک عنوان چهارم و یک مقام پنجم شد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، اولین حضور مردان ایران در مسابقات بین‌المللی مربوط به سال ۱۹۸۷ در رقابت تیراندازی قهرمانی آسیاست. زنان ایران نیز در سال ۱۹۹۰ به مسابقات آسیایی وارد شدند. بهترین نتایج ورزشکاران کشورمان متعلق به الهه احمدی، تیرانداز ۳۱ ساله تهرانی است که در بازی‌های آسیایی ۲۰۱۰ برنده یک نقره و دو برنز شد. وی همچنین در المپیک ۲۰۱۲ نیز عنوان ششم را از آن خود کرد.

اهداف تیراندازی

در رقابت‌های تیراندازی، اهداف دست کم باید ابعادی به میزان $2/5 \times 1/6$ متر داشته باشند. این اهداف معمولاً فاصله‌ای پنجاه متری تا خط آتش دارند و با کم‌شدن فاصله خط آتش و هدف، اندازه هدف نیز کوچک می‌شود؛ برای مثال در مسابقاتی که از فاصله ۲۵ متری برگزار می‌شوند، ابعاد هدف $1/5 \times 1/6$ متر است. این اهداف باید به شکلی شماره‌گذاری شوند که شماره‌ها را با چشم غیرمسلح نیز بتوان دید.

تجهیزات تیراندازی

در مسابقات تیراندازی کلیه شرکت‌کنندگان علاوه بر استفاده از لباس، از شلوار و کفش راحتی، کلاه، عینک و گوشی مخصوص استفاده می‌کنند. همچنین باید روی لباس خود جلیقه‌ای با دو جیب بپوشند. ورزشکاران فشنگ‌هایشان را در این جیب‌ها می‌گذارند.

